

Cecylia Gajkowska

Kolokwia dokumentacyjne

Biuletyn Polonistyczny 27/1 (91), 239-245

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

części) - "Proza dwudziestolecia międzywojennego". Tom ten będą redagowali Zygmunt Ziętek i Alina Brodzka.

Równolegle trwają przygotowania do wydania tomu trzeciego serii romantycznej.

Mgr Maria Pokrasenowa

KOLOKWIA DOKUMENTACYJNE

Prace dokumentacyjno-bibliograficzne prowadzone były w Instytucie Badań Literackich od początku jego istnienia. Stworzona wówczas baza dokumentacyjna w ciągu 35 lat istnienia tej placówki rozwinęła się w sposób imponujący, o czym świadczą liczne publikacje. Prace o charakterze dokumentacyjnym wykonuje w Instytucie spora grupa ludzi. Ponieważ jednak zespoły zmniejszają się wskutek przechodzenia pracowników na emeryturę pracę przejmują młodzi, którym trzeba przekazać umiejętność i doświadczenia. W związku z tym z inicjatywy doc. dr hab. J. J. Czachowskiej powstał projekt kolokwium roboczych (trzy razy do roku), podczas których poszczególne zespoły prezentują swoje warsztaty badawcze. Pozwala to na podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz przyczynia się wydatnie do integracji środowiska pracowników zajmujących się pracami dokumentacyjno-bibliograficznymi. Zespół organizujący stanowią: J. Czachowska, C. Gajkowska i K. Korotajowa.

Pierwsze kolokwium dokumentacyjno-bibliograficzne odbyło się 15 lutego 1983 r. w Poznaniu i wzięły w nim udział pracownicy bibliograficzne i dokumentacyjne z Warszawy i Poznania oraz przedstawiciel Pracowni Informacji Naukowej i Redakcji

"Biuletynu Polonistycznego". Wybór Poznania na to pierwsze spotkanie nie był przypadkowy. W dniu tym minęła bowiem 20 rocznica śmierci wybitnego bibliografa, prof. Stefana Vrtela-Wierczyńskiego - założyciela i pierwszego kierownika poznańskiej Pracowni Bibliografii Bieżącej. I kolokwium składało się z dwóch części: pierwsza - poprzedzona prezentacją planów i zadań poszczególnych pracowni przez kierowników tychże - miała charakter uroczysty, poświęcony pamięci Profesora. Doc. J. C z a c h o w s k a scharakteryzowała działalność naukową prof. Wierczyńskiego, podkreślając Jego ogromne zasługi i trudną pionierską drogę do przyznania bibliografii rangi dyscypliny naukowej. Prace Profesora sformułowały program teoretyczny, ale praktyczna jego realizacja mogła być dokonana dopiero w 1948 r., właśnie poprzez powołaną do życia poznańską Pracownię bibliograficzną, jedną z pierwszych w Instytucie, której dziełem stała się publikowana do dziś "Polska bibliografia literacka". Obecny jej kierownik, dr K. T o k a r z ó w n a przypomniała dzieje pracowni bibliograficznej, poświęcając prof. Wierczyńskiemu wiele serdecznych wspomnień.

W części drugiej spotkania mgr E. Z i o m k o w a jako referent prowadzący mówiła o poszczególnych etapach pracy nad "Polską bibliografią literacką" ("Organizacja i metody pracy zespołu autorskiego PBL"). Jej wypowiedzi uzupełniali redaktorzy poszczególnych działów. Doceniając znaczenie PBL jako źródła i podstawy materiałowej, zawierającej dokumentację ruchu literackiego, uczestnicy spotkania żywo interesowali się pracą nad przygotowaniem bibliografii - od momentu gromadzenia materiałów aż do maszynopisu.

Podczas zebrania doc. J. Czachowska zapoznała wszystkich z wynikami ekspertyzy dotyczącej stanu badań nauki o literatu-

rze, z uwzględnieniem waraztatu bibliograficznego, przygotowanej w Komitecie Nauk o Literaturze Polskiej PAN.

Kolokwium zakończyło się obejrzeniem wystawy poświęconej poznańskiej Pracowni w związku z jej 35-leciem.

II kolokwium bibliograficzne odbyło się w Warszawie 7-8 czerwca 1983 r. i dotyczyło Bibliografii literatury polskiej "Nowy Korbut" oraz "Słownika współczesnych pisarzy polskich". Zanim jednak podjęto ten temat odbyła się dyskusja (przeniesiona z I kolokwium) na temat wyzyskania "Bolskiej bibliografii literackiej" do prac bibliograficznych. Dyskusję zagał mgr J. B i e s i a d a i podczas swego wystąpienia podzielił się doświadczeniami z opracowania działu "Literatoruznawstwo" do "Bibliografii polskich prac z zakresu sławistyki 1972-1981". Sporo uwag na temat przydatności PBL dorzucili inni uczestnicy spotkania omawiający inne bibliografie specjalne robione na podstawie PBL. Szerzej o szczególnej przydatności PBL do pewnych prac o charakterze dokumentacyjnym mówiła mgr E. G ł ę b i c k a , przygotowująca rozprawę doktorską nt. "Grup literackich w Polsce w l. 1945-1950". W dyskusji zwracano uwagę na skrótowe a przez to nieczytelne opisy pozycji w PBL. Opisy te, zdaniem R. Lotha, nie są przekładalne na opisy bibliograficzne stosowane w innych źródłach.

Problem selekcji materiału wzbudził wiele zastrzeżeń i uwag, zwłaszcza selekcja przedruków w dziennikach popularnych i czasopismach regionalnych utworów klasyków (dr D. Ś w i e r c z y ń s k a) ; postulowano ponadto konieczność poszerzenia indeksów rzeczowych o niektóre terminy i zjawiska literackie.

Tematem wiodącym II kolokwium była jednak "Bibliografia literatury polskiej »Nowy Korbut«" i "Słownik współczesnych pisarzy polskich". Doc. J. C z a c h o w s k a po omówieniu

pracy G. Korbuta, jej recepcji i postulatów recenzentów przedstawiła proces powstawania reedycji "Korbuta", tj. tzw. "Nowego Korbuta" (od 1950 r.), szczególną wagę skupiając na części nowej, tj. "Słowniku współczesnych pisarzy polskich". Natomiast oświeceniowej serii "Nowego Korbuta" poświęciła swe uwagi doc. dr hab. E. A l e k s a n d r o w s k a starając się nakreślić dość zawikłaną historię tej serii, która miała w zasadzie trzy redakcje.

Przedmiotem drugiego dnia obrad stały się już opublikowane części monograficzne "Nowego Korbuta" (B. Prus), będące w przygotowaniu (A. Mickiewicz). Autorka bibliografii Prusa - dr T. T y s z k i e w i c z - omówiła zasady opracowania publikacji. Jest to tym ważniejsze, że tom poświęcony Prusowi został przygotowany według nowej, kolegialnie opracowanej, metody, polegającej m.in. na tym, że każdy najdrobniejszy utwór stanowi osobną jednostkę bibliograficzną i skupia w jednym miejscu wszelkie informacje o nim. Recenzentka tomu, dr D. Świrczyńska, oceniła pracę z punktu widzenia użytkownika-dokumentalisty i historyka literatury. Wśród różnych uwag przychylnych i krytycznych znalazł się zarzut nieuwzględnienia w bibliografii przedruków utworów umieszczanych w czasopiśmie pośmiertnie.

Główne założenia metodyczne oraz trudności występujące w trakcie opracowywania bibliografii utworów A. Mickiewicza omówiła mgr W. R o s z k o w s k a - S y k a ł o w a - autorka tomu. Kwestie układu i założeń metodycznych wzbudziły duże zainteresowanie zebranych. Niejako na marginesie dyskusji wypłynął problem sygnalizowany wcześniej przez doc. dr hab. J. Czachowską, a mianowicie: czy dla autorów, którzy mają opracowania monograficzne w "Nowym Korbucie", istnieje potrzeba opracowania tzw. monografii bio-bibliograficznych? Dyskutanci opowie-

dzieli się za ich opracowaniem. Powrócił także problem wyselekcjonowania z PBL przedruków klasyków w drugorzędnych czasopismach. Przeciw takiej selekcji protestowała szczególnie dr Świerczyńska, uważając, że PBL powinna przygotowywać możliwie najkompletniejszy materiał dla przyszłych badaczy.

III kolokwium dokumentacyjne odbyło się 25 i 26 października 1983 r. w Warszawie i miało w zasadzie charakter monograficzny, dotyczyło problemów dokumentacji literatury staropolskiej. Ponieważ na II kolokwium zabrakło czasu na omówienie tematu "Nowy Korbut" a "Pisarze polscy", w pierwszej części zebrania mgr A. P o l a k o w s k a, sekretarz serii pozytywistycznej "Nowego Korbuta" i przewodnika "Pisarze polscy", omówiła ważniejsze problemy związane z przygotowaniem tej edycji. Jest to właściwie słownik przygotowywany od nowa, wg innych metod i kryteriów, chociaż początkowo zdawało się, że będzie to tylko "miniaturyzacja" "Nowego Korbuta".

Część popołudniową spotkania, poświęconą już tylko problemom staropolskiej dokumentacji i bibliografii, poprzedziła uroczystość związana z 80 rocznicą urodzin prof. Alodii Kaweckiej-Gryczowej - pierwszego kierownika Pracowni Bibliografii Staropolskiej i Historii Książki. Po serdecznym przemówieniu dra R. Wojciechowskiego prof. A. G r y c z o w a zainaugurowała właściwą część zebrania omawiając interesująco "Stan i postulaty dokumentacji literatury staropolskiej"; sporo miejsca poświęciła zwłaszcza publikacjom Instytutu, wydawanym w serii Książka w Dawnej Kulturze Polskiej oraz wydawnictwu "Polonia typographica saeculi sedecimi. Zbiór podobizn zasobu drukarskiego tłoczni polskich XVI stulecia".

Następnie mgr K. K o r o t a j o w a przedstawiła dzieje, organizację pracy i jej przebieg nad publikacją "Drukarze daw-

nej Polski", również prowadzoną pod red. prof. Gryczowej, nagrodzoną ostatnio przez ministra Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Techniki nagrodą II stopnia.

Dzień 26 października poświęcony był staropolskim bibliografiom gatunków i rodzajów literackich. Jako pierwsza doc. dr hab. J. R u d n i c k a przypomniała główne założenia i metody wydanej przed paru laty "Bibliografii powieści polskiej 1601-1800", informując o zebranych uzupełnieniach, które zamierza przygotować do druku. Następnie autorki opracowywanej "Bibliografii kalendarzy staropolskich XVII i XVIII w." przedstawiły: dr B. F a l ę c k a - ogólną charakterystykę dziejów kalendarzy w Polsce, podkreślając ich znaczenie w kulturze polskiej; mgr J. S z w e d o w s k a - ewolucję oraz zmiany kalendarzy, poczynając od pierwszego kalendarza z XV w. poprzez wiek XVII i XVIII; mgr M. S z y m a ń s k a - problemy opisu bibliograficznego kalendarzy oraz układu całej publikacji.

Prof. Gryczowa postulowała zaniechanie prac nad bibliografią kalendarzy wieku XVI (prace nad tym rozpoczęła mgr I. Rostkowska). Wypowiedzi o kalendarzach staropolskich, ilustrowane przykładami, wzbudziły duże zainteresowanie i wywołały szereg pytań. Podczas dyskusji powstał projekt, żeby na następnym zebraniu omówić sprawy związane z kalendarzami XIX w. Jest to problem obszerny, wymagający specjalnego omówienia, dlatego też IV kolokwium otworzy zagajenie C. Gajkowskiej nt. kalendarzy XIX-wiecznych.

Fundamentalnej publikacji "Bibliografia dramatu staropolskiego" poświęcił swe uwagi kierownik zespołu opracowującego tę bibliografię - mgr W. K o r o t a j - wyjaśniając szczególne problemy i informując o toku prac nad dalszymi tomami.

Sporo interesujących i nieznanymi zebranych uwag przedsta-

wiła z własnych doświadczeń mgr M. Z a c h a r a ("Z problemów rejestracji litterariów staropolskich") kreśląc dzieje i etapy pracy prowadzonej wspólnie z mgr K. Mroczek w Pracowni Literatury Staropolskiej IBL. Autorka szczegółowo omówiła metody opisów oraz kartoteki litterariów staropolskich.

Opracowała dr Cecylia Gajkowska
(na podstawie protokołów
mgr B. Marzęckiej i A. Szałagan)